

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра прикладної біології, розведення та генетики тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декаан факультету ветеринарної медицини
Олександр ВАЛЬЧУК
_____ 2026 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри прикладної біології,
розведення та генетики тварин
протокол №12 від "05" травня 2026 р.
Завідувач кафедри
Сергій РУБАН

РОЗГЛЯНУТО
Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
Володимир МЕЛЬНИК

ПОГОДЖЕНО
Голова біоетичної комісії НУБіП
України
Олег МЕЛЬНИК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ РОЗВЕДЕННЯ ТВАРИН

Галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»
Спеціальність Н6 Ветеринарна медицина
Освітня програма Ветеринарна медицина
Факультет (НН) Ветеринарної медицини
Розробник: доцент кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин, к.с.-г. н., доцент Ірина СУПРУН

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Дисципліна належить до обов'язкових компонентів освітньої програми «Ветеринарна медицина» спеціальності Нб Ветеринарна медицина за освітнім ступенем магістр. Метою курсу є формування у здобувачів фахових знань про біологічні особливості сільськогосподарських тварин, закономірності їх росту, розвитку та продуктивності, а також засвоєння методів добору, підбору, розведення й селекції з урахуванням ветеринарного аспекту. Програма включає два змістові модулі, що охоплюють екстер'єр, інтер'єр, продуктивність, племінну цінність та особливості інбридингу й гетерозису. Вивчення дисципліни забезпечує набуття компетентностей, необхідних для обґрунтованого прийняття рішень щодо профілактики, діагностики і лікування тварин із врахуванням їх генетичного потенціалу та технологій утримання.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>
Спеціальність	<i>Нб Ветеринарна медицина</i>
Освітня програма	<i>Ветеринарна медицина</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	<i>Обов'язкова</i>
Загальна кількість годин	<i>90</i>
Кількість кредитів ECTS	<i>3</i>
Кількість змістових модулів	<i>2</i>
Курсовий проект (робота)	<i>-</i>
Форма контролю	<i>Іспит</i>
Показники навчальної дисципліни для денної, заочної та дистанційної (за наявності) форм здобуття вищої освіти	
	<i>Повний термін навчання</i>
Рік підготовки (курс)	<i>2</i>
Семестр	<i>3</i>
Лекційні заняття	<i>15</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>-</i>
Лабораторні заняття	<i>15</i>
Самостійна робота	<i>60</i>
Індивідуальні завдання	<i>-</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год</i>

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: ознайомити майбутніх спеціалістів з об'єктами їх фахової роботи, а саме: біологічними особливостями різних видів с.-г. тварин, їх індивідуальним розвитком, закономірностями росту у різні вікові періоди, характером і величиною продуктивності залежно від фізіологічних і технологічних факторів, методами розведення і селекції, їх впливом на здоров'я тварин і схильністю до захворювань. Одержані знання дадуть

змогу ветеринарному лікарю враховувати зоотехнічні фактори при лікуванні різних видів с.-г. тварин.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 10. спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК).

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 10. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

Компетенції Першого дня, відповідно з вимогами Європейського Союзу

2. Розуміти методи наукових досліджень, внесок фундаментальних і прикладних досліджень у науку та реалізацію принципу 3Rs (Replacement, Reduction, Refinement - Заміна, Скорочення, Удосконалення).

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Екстер'єр. Інтер'єр. Конституція. Порода. Онтогенез. Продуктивність														
Тема 1. Вступ. Вчення про породу. Система	1	13	2		1		6							

ідентифікації тваринництва.	в													
Тема 2 Конституція, екстер'єр, інтер'єр с.-г. тварин.	2-3	14	2		2		6							
Тема 3 Індивідуальний розвиток с.-г. тварин.	3	15	2		1		6							
Тема 4 Продуктивність с.-г. тварин.	4-5	18	2		2		8							
Разом за модулем 1		40	8		6		26							
Модуль 2. Методи розведення. Племінна цінність. Добір і підбір. Методи розведення. Інбридинг. Гетерозис. Особливості селекції та розведення тварин														
Тема 1. Методи розведення с.-г. тварин. Племінна робота в стаді.	7-8	18	2		2		6							
Тема 2. Племінна цінність тварин. Техніка складання індивідуальних і групових родоводів.	9-10	16			4		6							
Тема 3. Теоретичні і практичні основи селекції, добір і підбір. Генотипові параметри добору.	11-12	20	2		4		6							
Тема 4. Біологічні особливості і породи великої рогатої худоби та коней.	13-14	8	2				8							
Тема 5. Біологічні особливості і породи птиці, свиней та овець.	15	7	1				8							
Разом за модулем 2		50	7		9		34							
Усього годин	-	90	15		15		60							
Навчальна практика (якщо є в робочому навчальному плані)		30	25	-	-				-	-	-			-
Усього годин	-	120	40		15		60							

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Вчення про породу	2
2.	Конституція, екстер'єр, інтер'єр с.-г. тварин	2
3.	Індивідуальний розвиток с.-г. тварин.	1

4.	Продуктивність с.-г. тварин	2
5.	Методи розведення с.-г. тварин	2
6.	Теоретичні і практичні основи селекції, добір і підбір Генотипові параметри добору	2
7.	Біологічні особливості і породи великої рогатої худоби та коней	2
8.	Біологічні особливості і породи птиці, свиней та овець	2
	Разом	15

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система ідентифікації в тваринництві.	1
2.	Статі екстер'єру, масті, прикмети і відмітини.	1
3.	Методи оцінки екстер'єру і конституції. Основні недоліки та вади будови тіла тварин.	1
4.	Методи обліку і вивчення росту. Методи вивчення розвитку.	1
5.	Облік та оцінка молочної продуктивності сільськогосподарських тварин.	1
6.	Облік та оцінка м'ясної продуктивності сільськогосподарських тварин.	1
7.	Техніка складання схем схрещування, визначення кровності помісей.	2
8.	Техніка складання індивідуальних і групових родоводів.	2
9.	Встановлення родинних зв'язків тварин і визначення тісноти інбридингу.	3
	Разом	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вивчення системи ідентифікації в тваринництві.	6
2.	Оцінка екстер'єру і конституції тварин.	6
3.	Визначення абсолютного, середньодобового і відносного приростів	6
4.	Облік та оцінка молочної продуктивності сільськогосподарських тварин.	2
5.	Облік та оцінка м'ясної продуктивності сільськогосподарських тварин.	2
6.	Оцінка продуктивності різних видів тварин: свиней, овець, птиці, коней	6
7.	Складання схем схрещування, визначення кровності помісей.	6
8.	Складання індивідуальних родоводів.	8

9.	Встановлення родинних зв'язків тварин і визначення тисноти інбридингу.	8
10	Підготовка рефератів та презентацій про породи великої рогатої худоби, коней, овець, свиней.	10
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- захист лабораторних;
- модульні тести;
- пірінгове оцінювання;
- іспит;

7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять в національні оцінки згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Екстер'єр. Інтер'єр. Конституція. Порода. Онтогенез. Продуктивність</i>		
Тема 1. <i>Методи оцінки екстер'єру і конституції</i>		
Лабораторна робота 1.	ПРН 3, 7, 10. Студенти мають знати: <ul style="list-style-type: none"> • Основні поняття конституції, екстер'єру та інтер'єру тварин, їх видові особливості. • Методи оцінки екстер'єру, конституції і продуктивності тварин, критерії добору, підбору і розведення. Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Оцінювати конституцію, тип статі та екстер'єр сільськогосподарських тварин відповідно до стандартів. • Визначати напрям продуктивності 	5
Лабораторна робота 2.		5
Самостійна робота		5

	<p>породність, тип конституції і кондиції тварин за їх екстер'єром.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ідентифікувати схильність тварин до захворювань на основі оцінки екстер'єру та конституції. 	
Тема 2. Методи обліку і вивчення росту та розвитку тварин		
Лабораторна робота 3.	Після вивчення теми студент повинен знати:	5
Самостійна робота	<ul style="list-style-type: none"> • Біологічні закономірності росту і розвитку сільськогосподарських тварин у різні вікові періоди. • Фактори, що впливають на ріст, розвиток та продуктивність тварин. • Основні методи вимірювання, контролю та аналізу темпів росту, живої маси, морфологічних і фізіологічних показників розвитку. • Сучасні технології обліку росту тварин у різних галузях тваринництва та їх значення для ветеринарної практики й племінної роботи. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здійснювати облік і контроль показників росту і розвитку тварин у різні вікові періоди з урахуванням видових особливостей. • Аналізувати отримані дані для оцінки стану здоров'я, продуктивності та відповідності тварин віковим і породним нормам. • Виявляти відхилення у темпах росту та визначати можливі причини (патологічні, генетичні, технологічні). • Використовувати результати вивчення росту для прогнозування продуктивності й формування рекомендацій щодо догляду, утримання і годівлі тварин. • Застосовувати технічні засоби для збору та аналізу інформації про ріст та розвиток тварин. • ПРН 3. Розуміти й пояснювати біологічні процеси, що регулюють ріст та розвиток тварин у нормі й за патологічних станів. • ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності методів вирощування тварин, обґрунтовуючи вибір умов утримання, годівлі та профілактичних 	5

	<p>заходів.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРН 10. Пропонувати інноваційні підходи до вивчення росту тварин і прийняття ветеринарних рішень, спрямованих на покращення здоров'я і продуктивності. 	
Тема 3. Облік та оцінка молочної та м'ясної продуктивності сільськогосподарських тварин		
Лабораторна робота 4.	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Біологічні та фізіологічні основи формування продуктивності у різних видів с.-г. тварин. • Показники, за якими здійснюється оцінка молочної і м'ясної продуктивності. • Методи обліку продуктивності: доїльні випробування, контрольні доїння, зважування, обміри туш тощо. • Вплив умов годівлі, утримання, догляду, технологічного стресу на продуктивність тварин. • Породні особливості та критерії селекції щодо молочної і м'ясної продуктивності. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проводити облік і порівняльну оцінку продуктивності тварин за кількісними та якісними показниками (надої, вміст жиру, білка; прирости живої маси, забійний вихід тощо). • Визначати продуктивний напрямок, тип, кондицію тварин на основі результатів оцінки. • Інтерпретувати дані обліку продуктивності для встановлення рівня здоров'я, ефективності годівлі, догляду, утримання. • Формулювати ветеринарні рекомендації з урахуванням аналізу продуктивності (виявлення тварин з низькою ефективністю, підбір плідників тощо). • Використовувати спеціалізовані прилади, облікові документи та програмне забезпечення для ведення контролю продуктивності. <ul style="list-style-type: none"> • ПРН 3. Оцінювати функціональні показники тварин і фізіолого-біохімічні процеси, що лежать в основі 	5
Лабораторна робота 5.		5
Самостійна робота		5

	<p>продуктивності, як у нормі, так і при патологіях.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРН 7. Робити висновки про ефективність умов годівлі, утримання та організаційно-технологічних заходів на основі результатів обліку продуктивності. • ПРН 10. Пропонувати оптимальні рішення щодо підвищення продуктивності тварин через ветеринарне супроводження, корекцію умов утримання та профілактичну роботу. 	
Модульна контрольна робота 1.		60
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Методи розведення. Племінна цінність. Добір і підбір. Методи розведення. Інбридинг. Гетерозис. Особливості селекції та розведення тварин		
Тема 1. Оцінка племінної цінності тварин за походженням		
Лабораторна робота 1.	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні генетичні поняття, що лежать в основі спадковості та мінливості тварин. • Закономірності передачі ознак від батьків до нащадків, поняття кровності, інбридингу, гетерозису. • Методи аналізу родоводів і принципи ведення племінної документації. • Критерії та показники оцінки племінної цінності тварин за походженням. • Вплив племінного добору на збереження здоров'я, продуктивність і життєздатність поголів'я. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здійснювати аналіз родоводу та визначати ступінь кровності, тісноту інбридингу. • Оцінювати спадкову продуктивність і потенціал тварин за результатами походження. • Розраховувати індекси племінної цінності та інтерпретувати їх для подальшого добору/відбору. • Виявляти цінних племінних тварин на основі генеалогічних даних з урахуванням селекційної мети. • Формувати ветеринарно-селекційні висновки щодо доцільності використання тварин у відтворенні. 	5
Лабораторна робота 2		5
Самостійна робота		15

	<ul style="list-style-type: none"> • Користуватись інформаційними системами для роботи з племінними базами даних. • ПРН 3. Розуміти біологічні й генетичні основи спадкової продуктивності, здоров'я і стійкості до захворювань. • ПРН 7. Формулювати висновки щодо доцільності відтворення окремих тварин або ліній на основі оцінки походження та племінної документації. • ПРН 10. Пропонувати науково обґрунтовані рішення щодо добору плідників і племінного використання тварин, з урахуванням генетичної структури популяції та інноваційних селекційних підходів. 	
Тема 2. Встановлення родинних зв'язків тварин і визначення тісноти інбридингу		
Лабораторна робота 3.	Після вивчення теми студент повинен знати:	5
Самостійна робота	<ul style="list-style-type: none"> • Основи генеалогічного аналізу у тваринництві та ветеринарії. • Поняття родинних зв'язків, лінії, родини, кровності, інбридингу, гетерозису. • Класифікацію інбридингу за ступенем тісноти та його вплив на здоров'я і життєздатність тварин. • Наслідки надмірного інбридингу: зниження продуктивності, зростання захворюваності, погіршення репродуктивної функції. • Методи обчислення коефіцієнтів інбридингу та оцінки генетичної різноманітності в популяціях. Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Збирати, структурувати й аналізувати дані про родовід тварин. • Встановлювати родинні зв'язки між тваринами з використанням племінної документації та електронних баз. • Обчислювати ступінь інбридингу і аналізувати його потенційні наслідки. • Визначати генетичну цінність тварини з огляду на її походження та ризики, пов'язані з близькоспорідним розведенням. • Робити селекційні та ветеринарні висновки щодо доцільності використання тварин у племінній роботі. 	10

	<p>ПРН 3. Оцінювати біологічні і генетичні процеси, які впливають на життєздатність і репродуктивну здатність тварин.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРН 7. Формулювати висновки про селекційно-ветеринарну доцільність спарювання на основі ступеня родинних зв'язків і тісноти інбридингу. • ПРН 10. Використовувати сучасні методи оцінки спорідненості та приймати обґрунтовані рішення щодо добору пар з урахуванням мінімізації інбредного навантаження в популяції. 	
Модульна контрольна робота 2.		60
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу

Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)
----------------------------	--

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи розведення тварин».
2. Електронний навчальний курс «Основи розведення тварин» <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=116> Автор курсу Супрун І.О.

10. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Супрун І.О. Основи розведення тварин: Робочий зошит. Методичні рекомендації для лабораторних і самостійних робіт студентів ОС «Магістр» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» / І.О. Супрун. – К.: НУБіП України, 2024. – 158 с.
2. Хмельничий Л.М., Супрун І.О. Основи розведення тварин / Л.М. Хмельничий, І.О. Супрун. – К.: НУБіП України, 2024. – 342 с. – Рекомендовано до видання рішенням Вченої ради НУБіП України (Протокол №12 від 29 травня 2024 року).

Допоміжна література

1. Зубець М.В., Хмельничий Л.М., Башенко М.І., Найденко К.А., Витрихівська А.В. Лінійна оцінка екстер'єру молочних корів. – К.: НАУ, 2000.
2. Іовенко В.М. Вівчарство України. – К.: Аграрна наука, 2017.
3. Каталог жеребців-плідників, допущених до племінного використання / П.І. Вербицький, О.В. Білоус, О.О. Новіков, Д.А. Волков, І.В. Ткачова, О.М. Латка, О.В. Бондаренко, С.В. Лютих, О.О. Губін, Т.Є. Ільницька, Н.В. Зуєва, Б.М. Гопка, Л.Ю. Безугла, В.Д. Марущак; за ред. І.В. Ткачової. – 2007. – 55 с.
4. Ладика В.І., Жукорський О.М., Грициняк І.І., Козир В.С., Катеринич О.О., Церенюк О.М., Хмельничий Л.М., Рєзнікова Н.Л. Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин: монографія. – Одеса: Олді+, 2023. – 336 с.
5. Мельник Ю.Ф. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / Ю.Ф. Мельник, К.А. Найденко, М.П. Журавель, А.В. Витриховська, М.М. Майборода, Т.В. Литвиненко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 240 с.
6. Розведення сільськогосподарських тварин / М.З. Басовський, В.П. Буркат, Д.Т. Вінничук та ін. – Біла Церква: БДАУ, 2001. – 400 с.
7. Рубан С.Ю., Даншин В.О., Мітіюгло Л.В., Литвиненко Т.В., Сидоренко О.В., Свириденко Н.П. Генетичні ресурси тваринництва. – К., 2022. – 611 с.

8. Супрун І.О. Методичні рекомендації "Основи розведення сільськогосподарських тварин. Тестові завдання". – К.: Компрінт, 2014.
9. Супрун І.О. Методичні рекомендації з дисципліни "Розведення с.-г. тварин" "Poultry breeding": Методичні вказівки до виконання лабораторних та самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» спеціальності 6.110100 «Ветеринарна медицина». – К.: Компрінт, 2015.
10. Тимченко О.Г., Витрихівська А.В., Найденко К.А. Молочна продуктивність с.-г. тварин. – К., 1998.
11. Хмельничий Л.М., Супрун І.О. Основи генетики та селекції сільськогосподарських тварин. – Аграрна освіта, 2011. – 440 с. – (З грифом Міністерства агропромислової політики і продовольства, лист № 18-1-28/812 від 09.07.2011 р.).
12. Suprun I. Estimation of agricultural animals productivity. – К.: Центр інформаційних технологій, 2009. – 33 с.
13. Suprun I. Estimation of agricultural animals exterior. – К.: Центр інформаційних технологій, 2009. – 51 с.

Інформаційні ресурси

http://agriculture-growing-animal-feed.blogspot.com/2015/04/blog-post_93.html

<http://www.konevodstvo.org/>

http://www.aphis.usda.gov/animal_health/birdbiosecurity/

<http://avm-ua.org>

<http://asu.pigua.info>

<http://www.eaap.org>

<http://www.icar.org>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра прикладної біології, розведення та генетики тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет ветеринарної медицини

«_____» _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСНОВИ РОЗВЕДЕННЯ ТВАРИН

Галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Спеціальність Н6 Ветеринарна медицина

Освітня програма Ветеринарна медицина

Факультет (ННІ) Ветеринарної медицини

Розробник: доцент кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин, к. с.-г. н., доцент Ірина СУПРУН

Київ – 2026 р.